

17.1.2022

Diaarinro VN/12128/2019

Yhteenveto luonnonsuojelulain ehdotuksesta saaduista lausunnoista

Sisällys

Yhteenveto luonnonsuojelulain ehdotuksesta saaduista lausunnoista	1
Johdanto	2
Lukukohtaiset tiivistykset	4
Huomiot muihin lakeihin esitetyistä muutoksista	10
Lausuntopyynnössä esitetyt erityiskysymykset	11
Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen	11
Ilmastonmuutoksen hillintä	11
Ekologinen kompensatio eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen	11
Malminetsintä luonnonsuojelualueilla	12

Johdanto

Uutta luonnonsuojelulakia koskevaa luonnosta on valmisteltu laajapohjaisessa projektiryhmässä. Voimassa olevaa luonnonsuojelulakia tarkasteltiin projektiryhmässä sääntelyn muutostarpeita läpileikkaavien teemojen kautta: ilmastonmuutos, lajien suojelun parantaminen, luontotyyppisuojelun parantaminen, luontotiedon hallinta sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja kannustimet. Teematarkastelussa tunnistettiin keskeiset muutostarpeet ja esiteltiin projektiryhmälle niihin perustuvat lain muutosehdotukset. Lisäksi ekologista kompensatiota koskevat ehdotukset kytkeytyvät koko lakiin ja ne on valmisteltu erillisessä projektiryhmässä.

Lausuntopyynnön kohteena oli ympäristöministeriön ehdotus luonnonsuojelulakia koskevaksi hallituksen esitysluonnokseksi.

Voimassa olevan luonnonsuojelulain yleinen rakenne ja sen useat pykälät säilyisivät pitkälti ennallaan, mutta lakia täydennettäisiin ja tarkistettaisiin monilta osin. Esimerkiksi luonnonsuojelualueita, Natura 2000-alueita, monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemista, korvauksia sekä valvontaa koskevat säännökset säilyisivät pääasiassa nykyisessä muodossaan, kuitenkin niin, että havaitut puutteet korjattaisiin ja säännöksiä täsmennettäisiin. Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan myös merkittäviä muutoksia esimerkiksi lain yleisiin säännöksiin, luonnonsuojelusuunnittelun laajentamiseen, luontotyyppi- ja lajisuojelun vahvistamiseen sekä saamelaiden oikeuksien edistämiseen. Kokonaan uusissa luvuissa säädettäisiin luonnonsuojelun hallinnosta, eliölajien vaihdantaa, maahantuontia ja maastavientiä koskevista säännöksistä sekä luontotiedon hallinnasta. Lisäksi ekologista kompensatiota koskevassa uudessa luvussa säädettäisiin suojelusta poikkeamisesta aiheutuvan heikennyksen hyvittämisestä ja luonnonarvojen tuottamisesta ja vapaaehtoisen hyvittämisen varmentamisesta.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan uuden luonnonsuojelulain lisäksi myös muutettavaksi pääasiassa teknisesti eräitä muita lakeja. Nämä olivat lausuntopyynnön mukana erillisenä liitteenä.

Esityksen tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua luonnonsuojelulain toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamisen myötä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ja hidastamiseksi. Ehdotuksella pyritään myös lisäämään luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä sekä tehostamaan hallinnollisia menettelyjä. Näiden ohella ehdotuksen tavoitteena on osaltaan selkeyttää luonnonsuojelulain roolia osana muuta ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä.

Lakiluonnos perusteluineen oli lausunnolla 2.7.-6.9.2021. Lausuntoja annettiin yhteensä 210 kappaletta. Lausuntopalautteessa valtaosaa ehdotetuista säännöksistä sekä kannatettiin että vastustettiin.

Lausunnot antoivat:

Ministeriöt

Maa- ja metsätalousministeriö, Oikeusministeriö, Puolustusministeriö, Sisäministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö, Valtiovarainministeriö

Maakuntien liitot

Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Hämeen liitto, Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Keski-Suomen liitto, Kymenlaakson liitto, Lapin liitto, Pirkanmaan liitto, Pohjanmaan liitto, Pohjois-Karjalan maakuntahallitus, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Päijät-Hämeen liitto, Satakuntaliitto, Uudenmaan liitto, Varsinais-Suomen liitto

Kuntaliitto ja kunnat

Suomen Kuntaliitto ry, Helsingin kaupungin kaupunkiympäristölautakunta, Kristinestads stad, Lappeenrannan kaupunki, Loimaan kaupunki, Oulun kaupunki, Turun kaupunki, Vantaan kaupunki

Yliopistot, tutkimuslaitokset, tieteelliset yhdistykset

Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto (Metsätieteiden osasto), Åbo Akademi, Geologian tutkimuskeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS, Luonnonvarakeskus, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA, Suomen ympäristökeskus SYKE SYKE, Suomen ilmastopaneeli, Luontopaneeli, Ympäristötiedon foorumi

Oikeuslaitos ja laillisuusvalvonta

Korkein hallinto-oikeus, Helsingin hallinto-oikeus, Turun hallinto-oikeus, Vaasan hallinto-oikeus, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Oikeuskanslerinvirasto, ympäristöerikoissyttäjät

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Savon ELY-keskus, Hämeen ELY-keskus, Kainuun ELY-keskus, Keski-Suomen ELY-keskus, Lapin ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Savon ELY-keskus, Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousyksikkö, Uudenmaan ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus, KEHA-keskus, Ihmisoikeuskeskus, Maanmittauslaitos, Metsähallitus, Museovirasto, Ruokavirasto, Suomen metsäkeskus, Suomen riistakeskus, Väylävirasto

Saamelaiset

Saamelaiskäräjät, Sámiráđđi – Saamelaisneuvosto, Sámi Árvvut rs

Elinkeinoelämän edunvalvonta

Bioenergia ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Energiateollisuus ry, Etä metsäomistajien liitto ry, Infra ry, Kaivosteollisuus ry, Kalatalouden keskusliitto, Koneyrittäjät ry, Kvarkens fiskeriområde, Lapin kauppakamari, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK ry, MTK Häme ry, MTK Keski-Pohjanmaa ry, MTK Lappi ry, MTK Pohjois-Karjala ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Metsänhoitoyhdistys Etelä-Savo ry, Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomi ry, Metsänhoitoyhdistys Pirkanmaa ry, Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala ry, Metsäteollisuus ry, Paliskuntain yhdistys, Rakli ry, Sahateollisuus ry, Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Suomen yhteismetsät ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Teknoliateollisuus ry, Österbottens Fiskarförbund

Ympäristöjärjestöt

BirdLife Suomi ry, Eläinvihreät ry, Ilmastoisovanhemmat ry - Klimatmor- och farföräldrar rf, Kansalaisten kaivosvaltuuskunta, Kansallismieliset eläin- ja luonnonsuojelijat ry, Keskisen Suomen liito-oravayhdistys ry, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry, Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry, Luonto-Liitto ry, Meidän metsämme –kansalaisryhmä, Natur och Miljö rf, Pro Heinävesi, Saimaa ilman kaivoksia ry, Suomen herpetologinen yhdistys ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Luonnonsuojeluliiton Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, Suomen luonnonsuojeluliitto Etelä-Karjala ry, Suomen Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys, Suomen Luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Oulun yhdistys ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Tammelan Pyhäjärven-Kuivajärven Suojeluyhdistys ry, Tringa ry, Trofeeton EU –työryhmä, Vanajavesisäätiö sr, WWF Suomi

Muut yhdistykset

Animalia ry, Arkipelagia-seura ry, Biologian ja maantieteen opettajien liitto ry, Creatura Think & Do Tank ry, Her Finland, Intresseföreningen för en levande skärgård rf, Kalevalaisen Kulttuurin liitto ry, Kolin Vaeltajat ry, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund ry, Merenkurkun Erä- ja luonto-oppaat ry, METO - Metsäalan Asiantuntijat ry, Nordic Wildlife Care, Selkämeren kansallispuiston ystävät ry, SEY Suomen eläinsuojelu ry, Suomen Latu ry, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry, Suomen Metsästäjälitto ry, Suomen Vapaa-ajan kalastajien Keskusjärjestö ry, Ukko-Kolin Ystävät ry, Vesialueomistajain liitto VEALO ry, Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi, Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry

Yritykset

Aallokas Oy, Fingrid Oy, Helen Oy, Kemijoki Oy, Nordkalk Oy Ab

Yksityishenkilöt

Lausunnon antoi 50 yksityishenkilöä.

Saatujen lausuntojen pohjalta ympäristöministeriön valmistelijat tekivät tarvittavat muutosehdotukset, jotka käsiteltiin ehdotusta valmistelleessa projektiryhmässä I sekä ekologista kompensatiota valmistelleessa projektiryhmässä III. Ehdotus hallituksen esitykseksi valmistui 30.11.2021.

Lukukohtaiset tiivistykset

1 luku Yleiset säännökset

Luonnonsuojelulain uudistusta ja ajantasaistamista pidettiin pääosassa lausunnoista tarpeellisena ja hyvänä, jopa välttämättömänä toimenä. Valmistelussa kiitettiin laaja-alaista osallistamista ja tieteellisen tiedon vahvaa hyödyntämistä. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös luonnonsuojelulain ja muiden valmistelussa olevien lakiuudistusten (maankäyttö- ja rakennuslaki, ilmastolaki, kaivoslaki) yhteyteen.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistämistä koskeva lisäys lain tavoitteisiin nähtiin tärkeäksi, sillä tavoite tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Lausunnoissa kuitenkin kritisoitiin sitä, ettei lakiehdotus sisällä varsinaisia säännöksiä siitä, miten tämä tavoite tulisi toimeenpanna. Ympäristötietoisuuden käsitteen tuominen lain tavoitesäännökseen nähtiin myös tärkeäksi ja ympäristökasvatusta koskeva säännös sai runsaasti positiivista palautetta. Saamelaiskulttuurin suojaa koskevaa sääntelyä kannatettiin laajasti, mutta pidettiin myös osin täsmennyttävänä.

Vastakkaisia näkemyksiä esitettiin erityisesti varovaisuusperiaatteen ja selvilläolon osalta. Varovaisuusperiaatteeseen suhtauduttiin etenkin elinkeinoelämän edunvalvonnan lausunnoissa kielteisesti ja sen katsottiin lisäävän tulkinnan epäselvyyttä. Toisaalta useissa eri lausunnonantajien lausunnoissa todettiin, että jo voimassa olevan varovaisuusperiaatteen sisällyttäminen lakiin selkeyttäisi oikeustilaa. Säännöksen perusteluissa nähtiin kuitenkin täydentämistarpeita sen suhteen, miten periaatetta tulisi soveltaa.

Selvilläolon lisääminen nähtiin monissa lausunnoissa tärkeäksi lisäykseksi luonnonsuojelulakiin, vaikkakin sen nähtiin jäävän tavoitteelliseksi ja valitettavan passiiviseksi kirjaukseksi. Toisaalta selvilläoloa koskeva säännös nähtiin haasteellisena myös siitä syystä, että lähes kaikki toiminta vaikuttaa luontoon jollain tavalla. Pidettiin tulkinnanvaraisena, mitä tässä kohdassa tarkoitetaan riittävällä tavalla selvillä ololla ja kohtuudella, minkä vuoksi näitä ehdotettiin selvennettäväksi esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Etenkin elinkeinoelämän lausunnoissa pidettiin epäselvänä, mitä selvilläoloa koskeva säännös tarkoittaa eri toimintojen kannalta, ja katsottiin, ettei sitä tule sisällyttää lakiin.

Luontokasvatuksen ja ympäristötietoisuuden edistäminen luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi säädettäisiin valtion viranomaisten ja kuntien tehtäväksi, mitä pidettiin hyvänä ratkaisuna.

Lain yleisiin säännöksiin esitettiin lisättäväksi muun muassa ekosysteemipalvelut, ympäristöperusoikeudet, eläinten hyvinvointi, oikeus terveelliseen elinympäristöön ja tulevaisuuden sukupolvien elinmahdollisuudet.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

Luonnonsuojeluviranomaisten roolien kirjoittaminen lakitasolla kattavasti auki ja aiempaa yksityiskohtaisemmin nähtiin tärkeäksi ja sen koettiin selkeyttävän ja parantavan lakisäätöisten tehtävien hoitoa. Luonnonsuojeluviranomaisten resurssien vahvistamistarve nousi vahvasti esiin. Viranomaisten roolia ympäristötietoisuuden edistämässä korostettiin. Asiantuntijaviranomaisiin esitettiin lisättäväksi Luonnonvarakeskus. Lausunnoissa todettiin, että perusteluissa tulisi selkeyttää, onko esityksellä vaikutuksia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten väliseen työnjakoon keskitettyjen tehtävien osalta.

Useissa lausunnoissa kuntien luonnon monimuotoisuuden suojelun edistämistehtävää kannatettiin, mutta katsottiin, että tehtävää tulisi konkretisoida lain toimeenpanon edistämiseksi. Lausuntojen mukaan kunnan tehtävässä voisi harkita nostettavan lain tavoitesäännöksessä esitettyjä teemoja ehdotettua laajemmin, niin että myös esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunnan ja luonnonvarojen kestävä käytön tavoitteet koskisivat nimenomaisesti myös kuntia. Toisaalta etenkin useiden maakuntaliittojen, kuntien ja Suomen Kuntaliitto ry:n lausunnoissa esitettiin lakiin luonnon monimuotoisuuden suojelun edistämisen sijaan kuntien tehtäväksi monimuotoisuuden edistämistä. Kunnan edistämistehtävän määrittelyyn sisältyvää kestävää käyttöä pidettiin osin ongelmallisena.

Luontopaneelia, joka koostuu eri tieteen alojen riippumattomista tieteellisistä asiantuntijoista, koskevan sääntelyn tuomista lain tasolle toisaalta kiitettiin ja sen nähtiin lisäävän merkittävästi tieteellisen tiedon merkitystä luonnonsuojelun suunnittelussa ja toteutuksessa. Sen riippumattomuutta nähtiin tarpeelliseksi vahvistaa. Toisaalta tietyissä lausunnoissa katsottiin, että lakiehdotus antaisi Luontopaneelille liikaa valtaa vaikuttaa toteutettavaan luonnonsuojelupolitiikkaan.

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

Biodiversiteettistrategian (muutettu jatkotyössä luonnon monimuotoisuusstrategiaksi) ja sen toimeenpanoa koskevan toimintaohjelman säätämistä lakiin pidettiin tarpeellisenä ja merkittävänä keinona edistää ehdotetun lain tavoitteita luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Esitystä ehdotettiin täydennettäväksi vuosilukutavoitteilla ilmastolain tapaan. Alueellista luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmaa pidettiin toisaalta hyvänä keinona todeten, että ennakointia luonnonsuojelun suunnittelussa tulisi lisätä, toisaalta toimeenpanosuunnitelmaa myös vastustettiin.

Vapaaehtoisen luonnonsuojelun toimenpideohjelmien säännöserustan vahvistamista pidettiin tärkeänä ja ylipäätään vapaaehtoista luonnonsuojelua kannatettiin laajalti. Osassa lausunnoista kuitenkin katsottiin, että vapaaehtoisuutta ja velvoittavuutta tulisi tarkastella uudelleen, mikäli tarvitaan järeämpiä monimuotoisuuden suojelukeinoja.

Luonnonsuojelun suunnittelussa tulisi useiden lausunnonantajien mukaan kiinnittää nykyistä enemmän huomiota ilmastomuutoksen sopeutumiseen, ja kytkeä luonnon- ja ilmastonsuojelun toimenpiteet toisiinsa. Yhteistyön tarvetta eri toimijoiden, muun muassa saamelaiden, kansalaisten, kuntien ja maanomistajien kanssa korostettiin.

Luonnonsuojeluohjelmien oikeusvaikutuksia esitettiin laajennettaviksi ohjelmaan kuuluvien alueiden ulkopuolelle.

Luonnonsuojelun seurannasta säätämistä lain tasolla pidettiin tärkeänä. Viranomaisten vastuista ja seurannan toteuttamisesta kaivattiin kuitenkin tarkempia perusteluja. Lausunnoissa todettiin, että luonnonsuojelun seurannan ja yhteistyön kannalta olennaiseksi nähtiin sähköisten paikkatietojen käytettävyys.

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

Lausunnoissa nähtiin laajalti positiivisena ja kannatettavana säätää mahdollisuudesta rahalliseen avustukseen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemiseksi. Lausunnoissa nostettiin esiin epäsuhta tuen ja avustuksen edellytysten yksityiskohtaisuuden osalta. Tukea koskeva sääntely nähtiin varsin monipuolisena, ja perusteluihin esitettiin useita täsmennystarpeita. Rahallista avustusta koskevaa sääntelyä tulisi puolestaan lausuntojen mukaan tarkentaa menettelysäännösten osalta. Tarkennusta esitettiin mm. koskien avustuksen myöntämisen edellytyksiä, avustuspäätöksen tekemistä ja sisältöä, avustuksen maksamista sekä raportointivelvollisuutta ja seurantaa. Käytetyt termit tulisi määritellä tarkemmin.

Lausunnoissa esitettiin, että avustusta voitaisiin myöntää laajasti erilaisiin käyttötarkoituksiin. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös muiden tukimuotojen olemassaoloon ja sen arvioimiseen, muodostuuko riskiä mahdollisesta tuplarahoituksesta. Toisaalta lausunnoissa pohdittiin mahdollisuutta hyödyntää avustusta yhteishankkeisiin. Lisäksi lausunnoissa nousi esiin kysymys yritysten koon aiheuttamista rajoituksista suhteessa avustuksiin.

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 –verkosto

Lausunnoissa esitetyt kommentit esitettyyn 5 lukuun olivat luonteeltaan lähinnä teknisiä tarkennuksia, jotka koskivat mm. ilmoitusvelvollisuutta, niin kutsuttua ”Natura-tarveharkintaa” ja Natura-vaikutusten arvioinnista annettavia lausuntoja. Arvioinnista kuuleminen, joka kohdistuisi Natura 2000 –alueiden haltijoihin, nähtiin joissakin lausunnoissa epäselväksi ja myös vaikeaksi toteuttaa, ja esitettiin, että lausunnot tulisi pyytää vain viranomaisilta. Lausunnoille varattua kuuden kuukauden määräaika esitettiin osassa lausunnoista lyhennettäväksi.

Viranomaisen keskeyttämis- ja ilmoitusvelvollisuuden kohdentumisessa nähtiin epäselvyyttä, erityisesti liittyen metsälakiin ja metsänkäyttöilmoituksiin.

Lupaviranomaiset pitivät hankkeeseen tai suunnitelmaan sovellettavan lainsäädännön mukaisuuden ratkaisemista ennen valtioneuvostoa tarkoituksenmukaisena. Hankekehityksen näkökulmasta ehdotusta myös kritisoitiin.

Eräät järjestöt ja yksityishenkilöt esittivät lausunnoissaan Natura 2000 -alueiden nykyistä tiukempaa suojelua.

6 luku Luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualueita koskevaan lukuun esitettiin teknisiä tarkennuksia sekä säännöksiin että perusteluihin. Myös yksityisen luonnonsuojelualan rauhoitusmääräyksiin esitettiin menettelyä ja käsitteiden määrittelyä koskevia täsmennyksiä. Esitettyjen muutosten nähtiin viranomaisten ja järjestöjen lausunnoissa pääosin parantavan luonnonsuojelualueiden hallintaan ja hoitoon liittyvää toimintaa.

Luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiin lisättäväksi esitetty luontotyyppien ja eliölajien mahdollisuus sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin nähtiin osassa lausunnoista tärkeänä lisäyksenä, mutta erityisesti maa- ja metsätalousministeriön, maanomistajien ja elinkeinoelämän edunvalvonnan lausunnoissa sitä vastustettiin. Useissa lausunnoissa katsottiin, että luonnonsuojelualan perustamisedellytyksissä tulisi paremmin huomioida luonnonsuojelualan kytkeytyvyys. Mahdollisuutta perustaa yksityinen luonnonsuojelualue Natura 2000 –verkoston alueelle myös ilman maanomistajan suostumusta nähtiin osassa lausunnoista tärkeäksi, mutta sitä myös vastustettiin. Museovirasto toi esiin myös tarpeen huomioida kulttuuriperinnön suojeluun liittyvät intressit luonnonsuojelualueita perustettaessa.

Valtaosassa lausunnoista vastustettiin kansallispuiston vähimmäispinta-alan nostamista 1 000 hehtaarista 3 000 hehtaariin.

Kasvintuhoojien torjuntaa luonnonsuojelualueilla koskevaa säännöstä esitettiin täsmennettäväksi. Vieraslajien torjuntaa koskevan poikkeuslupavaateen poistamista kannatettiin, ja esitettyä metsästyksen sääntelyä luonnonsuojelualueilla koskevia muutoksia pääosin kannatettiin. Lausunnoissa nostettiin myös esiin, että metsästysmahdollisuudet tulee turvata suojelualan perustamisesta huolimatta. Esille nostettiin myös eläinsuojelullisia näkökohtia. Kalastuksen sallittavuuden osalta sääntelyssä nähtiin täsmäntämistarpeita suhteessa kalastuslakiin.

Malminetsinnän rajoittamista valtion luonnonsuojelualueilla kannatettiin laajasti useissa lausunnoissa, mutta erityisesti elinkeinoelämän edunvalvonnan lausunnoissa sitä vastustettiin. Useissa lausunnoissa esitettiin, että malminetsintää tulisi rajoittaa myös ennen vuotta 1997 perustetuilla luonnonsuojelualueilla. Lausunnoissa tuotiin esiin myös näkökohta, että osa maanomistajista, jotka ovat luovuttaneet maitaan suojeluun, on kokenut malminetsinnän rikkovan tarkoitusta, johon he ovat maa-alueitaan luovuttaneet.

Yksityisen luonnonsuojelualan rauhoitusmääräyksiin esitettiin useita täsmennyksiä koskien etenkin menettelyä ja käsitteiden määrittelyä.

Luonnonsuojelualan hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymis- ja vahvistamismenettelyä koskevia säännöksiä esitettiin selkeytettäväksi, ja huomiota kiinnitettiin myös muutoksenhakumahdollisuuteen. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiseen liittyvä FPIC-periaate ja ennakosuostumuksen käsite vaativat täsmennystä.

7 luku Luontotyyppien suojelu

Uudistettavan luonnonsuojelulain 7 luvussa nähtiin useissa lausunnoissa olevan hyviä ja perusteltuja lisäyksiä luontotyyppien suojeluun. Näissä lausunnoissa hyvänä ratkaisuna pidettiin, että uhanalaisia luontotyyppijä (muun muassa harjujen valorinteet) tunnistettaisiin laissa aiempaa laajemmin. Myös tiukasti huomioitujen luontotyyppien suojelua koskeva uudistus olisi useiden lausuntojen mukaan perusteltu. Luontotyyppijä esitettiin suojelun piiriin laajemminkin kuin lausunnoille lähetetyssä hallituksen esityksessä, ja lakiin esitettiin lisättäväksi myös uhanalaisten luontotyyppien hävittämisen ja heikentämiskieltoa. Tällaisia kantoja esittivät lähinnä luonnonsuojeluviranomaiset ja ympäristöjärjestöt. Sen sijaan elinkeinoelämän ja maanomistajien edunvalvontajärjestöt ja maa- ja metsätalousministeriö vastustivat luontotyyppisuojeleluun esitettyjä laajennuksia ja muutoksia pidettiin osin epäselvyyttä lisäävinä.

Uhanalaisten luontotyyppien määrittelystä (uhanalaisuuden peruskriteerit) tulisi erityisesti oikeusministeriön näkemyksen mukaan säätää tarkemmin laissa. Eri luontotyyppikategorioiden keskinäistä suhdetta pidettiin lausunnoissa osin epäselvänä.

Useissa lausunnoissa nostettiin esiin metsä- ja vesilakien suhde luontotyyppisuojeleluun, sekä myös luontotyyppisuojeleluun vaikutukset maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen toimintaan. Todettiin, että viranomaisia koskevaa vaikutusten arviointia tulisi täydentää.

Säännös uhanalaisten luontotyyppien huomioon ottamisesta lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä jakoi näkemyksiä. Osa lausunnonantajista katsoi säännöksen lisäävän luontotyyppien oikeudellista merkitystä. Toisaalta säännöstä pidettiin myös epäselvänä ja sen katsottiin kaipaavan konkretisointia muun muassa oikeusvaikutusten, tavoitteen sekä muun lainsäädännön

väliseen suhteeseen osalta. Osassa lausuntoja uhanalaisen luontotyyppin huomioon ottamisen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä katsottiin jäävän vaikuttavuudeltaan heikoksi, koska huomioon ottamisvelvoite ei muuttaisi muiden lakien mukaisia luvan tai suunnitelman myöntämisen edellytyksiä eikä yksin voisi olla luvan myöntämisen tai suunnitelman hyväksymisen esteenä. Toisissa lausunnoissa huomioonottamisvelvoitteen puolestaan nähtiin lisäävän suojelua liikaa ja vaikeuttavan erilaisten hankkeiden toteuttamista.

Suojellun luontotyyppin rajauspäätöstä koskevaa säännöstä samoin kannatettiin melko laajasti, mutta uudet luontotyypit herättivät myös kritiikkiä.

Tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskiellon soveltamisalaa pidettiin yhtäältä liian suppeana ja toisaalta tarpeettomana – myös täsmennystarpeita esitettiin. Tiukan suojelun perustumista siihen, että säännöksessä mainitut luontotyypit merkittäisiin kiinteistötietojärjestelmään, kritisoitiin useissa lausunnoissa. Merkintään liittyvän voimaantuloedellytyksen katsottiin olevan myös mahdollisesti ristiriidassa säännöksen tarkoituksena olevan suoraan lakiin perustuvan velvoittavuuden kanssa. Tiukan suojelun katsottiin useissa lausunnoissa edellyttävän viranomaispäätöstä, johon olisi mahdollista hakea muutosta.

Poikkeamissääntelyn osalta kiinnitettiin huomiota muun muassa vaihtoehtoisuus-kriteeriin ja siltä osin edellytettiin tehtyä syvällisempää perusoikeustarkastelua. Lisäksi määräaikaaisuutta (10 v) pidettiin ongelmallisena tiettyjen hankkeiden kohdalla.

8 luku Eliölajien suojelu

Eliölajien suojelua koskevan lukuun ja sen soveltamisalaan esitettiin lukuisia huomioita. Muun muassa kalalajit esitettiin jätettäväksi luonnonsuojelulain soveltamisalan ulkopuolelle.

Uhanalaisia lajeja koskevasta sääntelystä ja uhanalaisten lajien huomioonottamista koskevasta velvoitteesta lausuttiin samansisältöisesti kuin uhanalaisten luontotyyppien kohdalla. Myös lajien uhanalaisuuden ja erityisesti suojeltavien lajien peruskriteerit edellyttävät täsmennystä ja lisäksi olisi selvennettävä lain suhde asetukseen Uhanalaisten lajien ja luontotyyppien samanlaisen käsittelyn laissa nähtiin useissa lausunnoissa lisäävän lain selkeyttä ja käytettävyyttä.

Erityisesti suojeltavan lajin avustettua leviämistä koskeva säännös nähtiin lausunnoissa tarpeelliseksi lisäksi, mutta perusteluihin toivottiin tarkempaa arviointia vaikutuksista.

Lausunnoissa esitettiin paljon yksityiskohtaisia kommentteja liittyen mm. eläinten itse tekemiä pesiä ja pesäpuita koskevien säännösten ulottuvuuteen. Eläinten itse tekemien pesien ja pesäpuiden suojelua haluttiin etenkin ympäristöjärjestöjen lausunnoissa laajentaa, elinkeinoelämän edunvalvonnan lausunnoissa tähän taas suhtauduttiin torjuvasti. Elinkeinoelämän edunvalvonnan taholta korostettiin eläinten pesiä koskevan paikkatiedon saatavuuden tärkeyttä. Lausunnoissa esitettiin, että laissa tulisi ottaa huomioon tarttuvien eläintautien torjunta.

Euroopan unionin tärkeinä pitämiä eliölajeja koskevaa soveltamisalaa pidettiin epäselvänä. Kasvilajien rauhoitussääntöjä esitettiin tarkennettaviksi.

Rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevissa säännöksissä nähtiin olevan paljon epäselvyyksiä ja tarkennettavaa. Katsottiin, että yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöistä sisältää ristiriitoja. Poikkeamisperusteita esitettiin laajennettavaksi muun muassa lintujen hyötykäytön mahdollistamiseksi ja esitettyä laajemmin kalatalouden edellytysten parantamiseksi.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin, että lakiuudistuksen yhteydessä tulisi myös poistaa uhanalaiset lajit metsästyslainsäädännön piiristä. Lakiehdotuksesta nähtiin puuttuvan säännökset lajien geneettisen monimuotoisuuden suojelusta.

9 luku Hallussapito, vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

Vaihdantaa, maahantuontia ja maastavientiä koskevaan lukuun esitettiin lausunnoissa kommentteja vain muutamilta tahoilta. Ympäristöjärjestöjen puolelta esitettiin metsästysmuistojen (trofeiden) maahantuonnin kieltoa säädettäväksi laissa. Viranomaisten taholta tuotiin esiin tarve selkeyttää ehdotettavan lain 8 luvun mukaisten poikkeuslupien ja 9 luvun mukaisten lupien välistä suhdetta. Lupaviranomainen nosti esiin valvonnan edellytysten parantamisen jatkossa. Lisäksi hallussapitoa koskevaa sääntelyä esitettiin selkiytettäväksi.

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

Maiseman suojelua ja hoitoa koskevien säännösten suhdetta maankäyttö- ja rakentamislakiin pidettiin lausunnoissa jossain määrin epäselvänä. Maisemanhoitoalueelle laadittavien hoito- ja käyttösuunnitelmien oikeusvaikutukset ja suunnitelman antamista koskeva menettely tulisi useiden lausunnonantajien mukaan määritellä tarkemmin. Suunnittelussa tulisi museoviranomaisen mukaan olla mukana myös kulttuuriympäristön asiantuntijoita.

Luvun vuorovaikutusta koskevien säännösten suhdetta yleislakeihin tarkasteltiin useissa lausunnoissa, ja esitettiin huomioita osin päällekkäisestä sääntelystä.

Yksityishenkilöt toivoivat yhtäältä tiukennuksia maiseman suojeluun ja toisaalta korostettiin maanomistajan oikeuksia maisemanhoitoalueen perustamisessa.

Joissakin lausunnoissa esitettiin, että luonnonmuistomerkkien perustaminen ja lakkauttaminen olisi selvintä keskittää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Luonnonmuistomerkkin rauhoituksesta päätettäessä tulisi museoviranomaisen mukaan pyytää lausunto myös museoviranomaiselta. Luonnonsuojeluviranomaisen lausunnossa huomautettiin, että perusteluihin tulisi sisällyttää selkeyden vuoksi mahdollisuus luonnonmuistomerkkin hoitoon.

Viranomaisen toimivalta jokamiehenoikeuden käytön kieltävien kylttien osalta tulisi lausunnonantajien mukaan kuvata perusteluissa.

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Ekologisesta kompensaatiosta saatu palaute oli pääosin myönteistä. Nekin lausunnonantajat, jotka pitivät joko sääntelyä kaikinensa tai velvoittavaa sääntelyä ennenaikaisena, pitivät ekologista kompensaatiota tärkeänä ja monin tavoin myönteisenä kehitysaskeleena.

Elinkeinoelämän edunvalvonta piti erityisesti velvoittavan sääntelyn viemistä lakiin ennenaikaisena, viitaten hallitusohjelmassa mainitun pilotoinnin puuttumiseen. Se oli perusteena myös maa- ja metsätalousministeriön ja maanmittauslaitoksen kielteiseen suhtautumiseen. Lausunnonantajista ainoastaan Keski-Pohjanmaan liitto suhtautui ohjauskeinoon sinänsä kielteisesti. Vapaaehtoisen kompensaation sääntely jakoi myös elinkeinoelämän edunvalvojien kannat: osa piti sääntelyä hyvänä ja selkiyttävänä, osa tarpeettomana, joku jopa haitallisena.

Osassa lausuntoja vaadittiin ohjauskeinoon sisällyttämistä laajemmin lainsäädäntöön sekä tiukemmin velvoittavana.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

Täyden korvauksen periaatteen uudelleen arviointi osana jokaisen vastuuta luonnon monimuotoisuudesta nostettiin esiin useissa lausunnoissa. Toisaalta myös kumulatiivisten haittojen korvausta (laajennus) kannatettiin monissa lausunnoissa. Lausunnoissa esitettiin sekä korvauskynnyksen nostoa, että sen laskemista.

Vapaaehtoisuutta ja oikeasuhtaisuutta korostavaa säännöstä kannatettiin.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota luonnonsuojelulain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä lunastuslain uudistusten yhteisvaikutuksiin korvauskysymysten osalta. Maanomistajan oikeus vaatia lunastusta Natura 2000 -alueiden osalta sai kannatusta, mutta mm. vanhojen luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisen kohdalla todettiin yhä olevan kehittämistarpeita, sillä maanomistajan oikeus vaatia lunastusta ei edelleenkaan ulottuisi näihin.

Yksityisiä luonnonsuojelualueita koskevien päätösten hinnoittelua koskevaa sääntelyä tulisi luonnonsuojeluviranomaisten lausuntojen mukaan tarkentaa.

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

Luonnonsuojelun tiedonhallintaa koskevan sääntelyn lisääminen lakiin nähtiin erittäin tärkeänä. Sijaintitietojen julkisuutta sekä taloudellisten vaikutusten arviointia tulisi lausunnonantajien mukaan täsmentää. Luonnonsuojelun tietojärjestelmää koskevien säännösten perusteluja suhteessa tiedonhallintalain vaatimuksiin tulisi laillisuusvalvontaviranomaisten mukaan tarkentaa ja täsmentää.

Yksityiskohtiin esitettiin tarkennus- ja täsmennystarpeita muun muassa luonnonmuistomerkkejä koskevien päätösten, asianhallintajärjestelmän roolin, päätösten tiedoksiannon, päätöksistä tiedottamisen ja päätösten julkaisemisen osalta. Täsmennystarpeita esitettiin myös tietojärjestelmän sisältöön, henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteeseen sekä rajapintoihin ja tiedon saatavuuteen.

Todettiin, ettei säännöksistä tai niiden perusteluista käy ilmi, mitä tahoja monimuotoisuuden seuranta toteuttavilla viranomaisilla tarkoitetaan: termiä ”luonnonsuojelun seuranta koskeva tieto” pidettiin epätarkkana. Osassa lausunnoista katsottiin, että luonnonsuojelun tietojärjestelmään on syytä tallentaa ainoastaan LSL:n alle kuuluvat lajit ja luontotyytit.

Päätösten tiedoksi antamiseen ja päätöksistä tiedottamiseen liittyen todettiin, että julkisen kuulutuksen käyttöalaa tulisi harkita laajennettavaksi, ja toisaalta että kaikkien päätösten julkaisemisen tarpeellisuutta viranomaisien internet-sivuilla tulisi vielä harkita. Lausuntojen mukaan sijaintitietojen julkaisemisen tarpeellisuutta ja perustetta (tietojen henkilötietoluonteen osalta) tulisi vielä tarkentaa.

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

Lukuun tuli kokonaisuudessaan melko vähän kommentteja. Valvontaa suorittavan viranomaisen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden kirjaaminen lakiin nähtiin luonnonsuojeluviranomaisten lausunnoissa merkittävänä lisäyksenä, joka mahdollistaisi valvonnan tehokkaan toteutumisen. Säännös, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on rikosasiassa asianomistaja, nähtiin viranomaisien lausunnoissa tärkeäksi.

Laillisuusvalvontaviranomainen esitti blanco-rangaistussäännöksen muuttamista yksilöidyksi sekä sen pohtimista, voitaisiinko muulla kuin sanktiolla saavuttaa tavoiteltu lopputulos.

Luonnonsuojeluviranomaisten lausunnoissa esitettiin, että vireillepano-oikeutta koskevaan 127 §:ään tulisi harkita lisättäväksi YSL 205 §:n 5 momenttia vastaava säännös siitä, että muiden kuin kunnan tai haittaa kärsivän henkilön vaatimuksesta vireillepannun asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana. Vaikka säännös tulisi sovellettavaksi ennalta arvioiden erittäin harvoin, soveltuisi se esimerkiksi shikaaniluonteisesti käynnistettyihin asioihin, joissa vireillepano ei johda toimenpiteisiin ja tämä on voitu havaita lähes välittömästi.

15 luku Muutoksenhaku

Annetuissa lausunnoissa luonnonsuojelujärjestöjen valitusoikeuden laajentamista pidettiin pääasiassa perusteltuna, mutta sitä myös vastustettiin. Esitettiin pohdittavaksi, tulisiko muutoksenhakuoikeuden piiriin lukea myös maakuntien liitot.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota valitustiehen ympäristöministeriön päätöksistä, jonka todettiin poikkeavan laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetystä pääsäännöstä. Esitystä ja sen perusteluja todettiin olevan tarve täsmentää suunnitelmien ja ohjelmien oikeusvaikutusten ja valituskelpoisuuden osalta.

16 luku Voimaantulosäännökset

Lausunnoissa todettiin, että siirtymäsäännökset edellyttävät vielä työstämistä. Lainsäädännön, mukaan lukien rikoslain, viittauksia voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin tulisi päivittää viittauksiksi uuteen luonnonsuojelulakiin.

Perusteluissa esitettiin mainittavaksi, että poikkeamiseen sovelletaan tämän lain säädöksiä myös aiemmin perustettujen luonnonsuojelualueiden kohdalla. Siirtymäsäännöksiä esitettiin tarkennettavaksi aiempien lakien nojalla perustettujen luonnonsuojelualueiden yleiskalastuskieltojen purkamisen ja purkautumisen osalta.

Huomiot muihin lakeihin esitetyistä muutoksista

Muiden lakien osalta lausunnoissa esitettiin kommentteja pääasiassa metsälain ja vesilain osalta, muilta osin lausunnoissa esitettiin huomiota varsin vähän. Lausunnoissa kiinnitettiin lisäksi yleisesti huomiota samanaikaisesti luonnonsuojelulain uudistamisen kanssa käynnissä oleviin muihin uudistuksiin, kuten maankäyttö- ja rakennuslain, ilmastolain sekä kaivoslain uudistamiseen. Tältä osin pidettiin hankalana ottaa huomioon kaikkia lakien soveltamiseen liittyviä näkökulmia, mutta toisaalta samanaikaisen lainvalmistelun katsottiin mahdollistavan lakien yhteisvaikutusten huomioimisen ja mm. luonnon monimuotoisuuden suojelun kokonaisvaltaisen suunnittelun.

Metsälain uudistamista pidettiin monissa lausunnoissa tarpeellisena. Metsälajien elinympäristöjen turvaamisen parantaminen myös metsälaissa olisi perusteltua samanaikaisesti luonnonsuojelulain ja vesilain kanssa, koska nämä lait muodostavat tässä suhteessa toisiaan täydentävän kokonaisuuden.

Vesilain osalta monissa lausunnoissa pidettiin perusteltuna vesilakiin ehdotettuja laajennuksia, ottaen huomioon näiden luontotyyppien uhanalaisuus ja merkitys luonnon monimuotoisuuden kannalta. Toisaalta näitä muutoksia myös vastustettiin, koska laajennuksia pidettiin osin tarpeettomina, ja suojelua koskevien oikeusvaikutusten ulottuvuutta pidettiin epäselvänä. Vesilain osalta lausunnoissa nostettiin myös esiin käsitteet luonnontila ja luonnontilan kaltainen, joiden merkitys nähtiin epäselvänä.

Lausuntojen ja oikeisministeriön kanssa käytyjen keskusteluiden perusteella vesilain sääntelyä tarkennettiin ja uusista vesilakiin ehdotetuista luontotyypeistä meriajokaspohjat ja näkinpartaispohjat siirrettiin luonnonsuojelulain rajauspäättösmenettelyyn. Lisäksi luonnontilaisuuden käsitettä tarkennettiin ja perusteluita muutoinkin täsmennettiin.

Lausuntopyynnössä esitetyt erityiskysymykset

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

Lausunnoissa luonnonsuojelulain uudistamiseksi tehtyjä ehdotuksia pidettiin varsin laajasti oikeansuuntaisina ja niiden katsottiin auttavan tehostamaan luonnonsuojelun vaikuttavuutta muuttuvassa ilmastossa ja muuttuvissa ympäristöolosuhteissa. Muutosten katsottiin monissa lausunnoissa myös pohjautuvan ajantasaiseen tieteelliseen tutkimukseen sekä selkeyttävän lain tulkintaa. Toisaalta ehdotusten katsottiin myös heikentävän lain toimivuutta ja selkeyttä. Lakiehdotuksen katsottiin vastaavan pääasiassa hyvin sille asetettuja yleisiä tavoitteita, mutta myös vastakkaisia näkemyksiä lausunnoissa esitettiin. Lakiuudistuksen tavoitteista myös saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytysten turvaamista koskeva tavoite huomioidaan lakiehdotuksessa pääasiassa hyvin.

Vaikka ehdotettuja muutoksia pidettiin oikeansuuntaisina, toisaalta myös todettiin, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja luontokadon pysäyttäminen edellyttää läpileikkaavia toimia, jotka kattavat kokonaisvaltaisesti ihmistoiminnan luontovaikutukset. Osassa lausuntoja katsottiin, että ehdotusten käytännön vaikutus luonnon monimuotoisuuden vähenemisen hillitsemiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi on riittämätön. Lain tavoitteiden saavuttamisen katsottiin myös yleisesti olevan riippuvainen siitä, kuinka hyvin siinä määrätty tehtävät resursoidaan esim. ELY-keskuksissa. Monissa lausunnoissa myös huomautettiin, että valmistelussa tulee huomioida yhteisvaikutukset ja johdonmukaisuus muiden vireillä olevien lakiuudistuksen ja voimassa olevien lakien kanssa.

Lausunnoissa todettiin myös, että lakiehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi vielä tarkasti analysoida sitä, saavutetaanko ehdotetuilla keinoilla asetetut suojelliset tavoitteet vai ovatko ehdotusten negatiiviset vaikutukset tosiasiassa suurempia esimerkiksi lupamenettelyjen sujuvuuteen, luvitukseen käytettyyn aikaan ja kustannuksiin, kuin ehdotuksilla saavutettavat hyödyt. Joissakin lausunnoissa myös katsottiin, että ehdotetuilla muutoksilla ei edistettäisi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, ja todettiin ehdotettavan sääntelyn pikemminkin monelta osin heikentävän luonnonsuojelulain toimivuutta nykyisestä.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

Lausuntopalautteen perusteella ilmastonmuutoksen ja luontokadon välisen yhteyden tunnistamista pidettiin laajasti perusteltuna ja katsottiin, että luonnonsuojelulla voidaan edesauttaa ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Ilmastonmuutoksen hillinnän sisällyttämisen lain tavoitteeseen todettiin myös ohjaavan toimintaan, jolla voidaan edistää luonnonmonimuotoisuuden suojelua, ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Toisaalta katsottiin jäävän osin epäselväksi, miten ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitetta käytännössä sovelletaan, mikä saattaa heikentää lain ennakoitavuutta. Joissakin lausunnoissa myös katsottiin, että ilmastonmuutoksen hillinnän edistäminen sopii huonosti luonnonsuojelulain tavoitteeksi.

Lausuntopalautteessa myös joiltain osin katsottiin, että lakiehdotuksessa ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistäminen jäävät varsin avoimiksi ja yleisluontoisiksi tavoitteiksi luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen sietokyvyn yhteyksien tunnistamisesta huolimatta.

Monissa lausunnoissa viitattiin myös ilmastonmuutoksen hillinnän osalta lain 1 luvussa lain tavoitesäännöksestä annettuihin kommentteihin.

Ekologinen kompensaatio eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

Kysymykseen esitetyt näkemykset on sisällytetty edellä luvun 11 alussa olevaan yhteenvetoon.

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidätkö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

Useissa lausunnoissa pidettiin perusteltuna rajata malminetsintä suojelualueiden ulkopuolelle lakiluonnoksessa ehdotetulla tavalla. Ehdotusta pidettiin tarkoituksenmukaisena, koska malminetsintä sisältää usein maa- ja kallioperää tai kasvillisuutta selvästi vahingoittavia toimintoja. Monissa lausunnoissa tämä katsottiin kuitenkin riittämättömäksi, ja pidettiin tarpeellisenä malminetsinnän rajoittamista myös muilla luonnonsuojelualueilla, kuten Natura-alueilla sekä yksityisten toimijoiden ja yhteisöjen suojelemilla alueilla.

Myös vastakkaisia näkemyksiä esitettiin, joissa katsottiin, ettei malminetsintää tule nykyisestään rajata luonnonsuojelualueilta, vaan rajoitukset tulisi kohdentaa menetelmiin suojelualueen arvojen suojaamiseksi. Malminetsinnän todettiin myös olevan rinnasteista tutkimustoiminnalle, minkä vuoksi malminetsintää luonnonsuojelualueilla ei ole tarkoituksenmukaista kokonaan kieltää, vaan etupäässä etsiä lievempiä keinoja. Muutamassa lausunnossa katsottiin myös, ettei kiello ole yhteiskunnan kokonaisuuden kannalta tarpeellinen, ja se rajoittaisi elinkeinotoimintaa.

Useissa lausunnoissa myös todettiin, että valtion luonnonsuojelualueilla olisi edelleen mahdollisuus tehdä geologista perustutkimusta, mitä pidettiin tarkoituksenmukaisena. Myös tältä muutamassa lausunnossa esitettiin vastakkaisia näkemyksiä ja katsottiin, ettei myöskään geologisia tutkimuksia tulisi sallia.

Malminetsintää koskevan kysymyksen osalta on syytä lisäksi huomauttaa, että asiaan liittyviä näkemyksiä on esitetty edellä myös lukukohtaisessa tarkastelussa luvussa kuusi.

2) muulla tavalla (miten)?

Tältä osin lausuntoja oli melko vähän. Kommenteissa nostettiin mm. esiin, että kaivoslain uudistus olisi oikea paikka säädellä kaivostoiminnan vaikutuksia suojelualueella. Useammassa lausunnossa viitattiin myös Kaivostoiminnalle RAJAT – kansalaisaloitteeseen ja esitettiin selkeitä aluekohtaisia rajoituksia, joilla tulisi kieltää malminetsintä ja siten myös kaivostoiminta kokonaan. Lisäksi Saamelaiskäräjät nosti lausunnossaan myös esiin, että lakiin ehdotettu mahdollisuus antaa lupa geologiselle tutkimukselle saattaa suuresti muistuttaa malminetsintää, minkä vuoksi kyseinen mahdollisuus on ongelmallinen.